

grænses så relativt stærkt til trods for, at de i foråret gennemførte lønforhøjelser har medført merudgifter af størrelsen 80—90 mill. kr., må årsagerne bl. a. søges i den aftagende stigningstakt i forsvarsudgifterne, den fremadskridende afvikling af tilskudsordningerne, lavere tilskud til arbejdsløhedskasserne samt en afdæmpning af den stærke stigning i anlægsudgifterne, som satte ind fra 1952.

Driftsindtægterne er i det sidste år forøget med knap 200 mill. kr. eller ca. 5 pct., hvilket ligeledes er noget lavere end tidligere; i de to foregående år var stigningen således 10—11 pct. Da de forskellige skattnedsættelser og -forhøjelser i 1954—55 på det nærmeste har udlignet hinanden, må årsagen til den lavere stigningstakt navnlig søges i, at provenuet af motorafgifterne ikke er vokset i samme tempo som i de tidligere år, og at afsætningen af de forbrugsbeskattede varer iøvrigt har været nedadgående.

Nettoresultatet af de nævnte forskydninger har været en mindre nedgang i overskudet på drifts- og anlægsbudgettet.

Et mere realistisk billede af den statsfinansielle stilling fremkommer imidlertid, når yderligere tages hensyn til dollarpræmieordningen, som i sine virkninger ganske må sidestilles med afgifter og tilskud. Som det fremgår af tabel 4, hvor hovedtallene for dollarpræmieordningen er anført, har ind- og udbetalingerne på denne konto nu fået et så stort omfang, at disse beløb er af væsentlig betydning for en bedømmelse af finanspolitikken. I 1954—55 har nettoindbetalingerne under lånebevillingsordningen udgjort ialt 108 mill. kr. mod 35 mill. kr. året før; forøgelsen skyldes navnlig reduktionen i antallet af indkøbstilladelser samt den almindelige stigning i indregistreringen af biler i sammenligning med året før. Medregnes nettoindbetalingerne under dollarpræmieordningen i driftsindtægterne og medtages i 1952—53 yderligere den bundne opsparing (jfr. tabel 5), fremkommer følgende korrigerede opstilling af drifts- og anlægsbudgettet i de tre sidste finansår:

Mill. kr.	1952—53	1953—54	1954—55
Driftsindtægter	3 729	4 067	4 331
Drifts- og anlægsudgifter	3 391	3 742	3 969
Overskud	338	325	362

Hovedindtrykket af denne oversigt bliver således, at den finanspolitik, der har været ført, stort set er resulteret i et overskud af samme omfang som i de tidligere år. Hertil må imidlertid føjes, at finanspolitikken som allerede omtalt svækkedes i den første del af finansåret 1954—55, hvilket bidrog til at forstærke den igangværende stigning i den indenlandske efterspørgsel, og at overskudet først senere som følge af de forskellige skatter og besparelser blev ført tilbage til samme niveau som året før. Endvidere må fremhæves, at overskudet selv efter de nævnte indgreb var af utilstrækkelig størrelse, når henses til, at der i efteråret 1954 var et føleligt efterspørgselspres, medens der i 1952 og begyndelsen af 1953 var en ret betydelig ledighed.

På *kapitalbudgettet* har nettoudgiften ligesom i de foregående år været stigende, hovedsagelig som følge af øgede udbetalinger af statslån til byggeriet. Det må imidlertid understreges, at selve disse udbetalinger ikke er noget velegnet mål for, hvorledes de statsunderstøttede investeringer påvirker den økonomiske aktivitet, idet udbetalingerne var stigende samtidig med, at der gennem administrationen af disse lånebevillinger skete en begrænsning af igangsættelsen af nyt byggeri, som var stærkt medvirkende til den gradvise afdæmpning af den indenlandske efterspørgsel.

Selv om udgiftsstigningen på kapitalbudgettet således ikke var udtryk for en yderligere udvidelse af de statsfinansierede investeringer, så betød den dog samtidig, at statens i forvejen betydelige *finansieringsbehov* voksede.

Dette problem blev af ganske stor betydning, da valutastillingen forværredes fra foråret 1954, idet udbetalingerne fra statskassen svækkede og forsinkede den tilsigtede stramning af pengepolitikken. Denne udvikling blev imødegået dels ved en række forholdsregler til formindskelse af statens finansieringsbehov — foruden de allerede omtalte bl. a. overførslen af dollarpræmiebeløbene fra de private banker til nationalbanken — dels ved en renteforhøjelse på statens løbende emissioner. Det lykkedes ad denne vej at gennemføre en meget følelig stramning af kreditvilkårene, omend det ikke var muligt at bringe statens træk på nationalbanken til ophør.